

เรื่อง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้และศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของบริษัท กฤษตามหากร จำกัด (มหาชน) จำเลยรวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

บริษัท กฤษตามหากร จำกัด (มหาชน) เป็นจำเลยในคดีทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเป็นจำเลยที่ ๑ ในคดีออกตัวสัญญาใช้เงินแก่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอเอฟซีที ไฟแนนซ์ จำกัด (มหาชน) ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ กระทรวงการคลังออกประกาศ เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท (รวมบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ไอเอฟซีที ไฟแนนซ์ จำกัด (มหาชน)) โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ จัตวา และพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๘ จัตวา ต่อมาบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจฯ ทำหนังสือโอนทรัพย์สิน และหนี้สินทั้งหมดของบริษัทฯ ให้ธนาคารสหธนาคารฯ เมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๒ ทำให้หนี้สินที่ผู้ร้องมีต่อบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจฯ ตกแก่ธนาคารสหธนาคารฯ และธนาคารสหธนาคารฯ จดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นธนาคารไทยธนาคารฯ ซึ่งเป็นโจทก์ทั้งสองคดีนี้ เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ และผู้ร้องเห็นว่าพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ หรือไม่
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีคำร้องทั้งสองนี้ ผู้ร้องโต้แย้งเรื่องอำนาจฟ้องของโจทก์ทั้งสองคดีว่า โจทก์ไม่อาจอาศัยอำนาจตามกฎหมายที่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการที่คู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติ

แห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีของผู้ร้องต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ จึงเป็นกรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องทั้งสองไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย ๒ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เพิ่มความเป็นมาตรา ๓ ทวิ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓๕ (๑) ที่บัญญัติว่า “มิให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๙ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่เมื่อมีการตรากฎหมายในเรื่องดังกล่าวขึ้นใหม่ หรือมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าว การดำเนินการนั้นต้องเป็นไปตามมาตรา ๒๙ ทั้งนี้ ให้นำไปใช้บังคับกับกฎหมายหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติของกฎหมายด้วย โดยอนุโลม” หมายความว่า มาตรา ๓๓๕ (๑) เป็นบทเฉพาะกาลที่เป็นข้อยกเว้นของการนำมาตรา ๒๙ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับกฎหมายที่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐) หรือที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้วก่อนวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ วรรคสอง กล่าวคือ ต้องระบอบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย และในที่นี้หมายถึงพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แม้จะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในทรัพย์สินของบุคคล และเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๓๕ วรรคสอง มาตรา ๔๘ และมาตรา ๕๐ วรรคสอง และเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ แต่รัฐธรรมนูญยกเว้นให้กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับต่อไป โดยไม่ต้องอ้างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙

ดังนั้น เมื่อมีการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ ในภายหลังที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ จึงต้องระบอบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการตราพระราชกำหนดฯ โดยบัญญัติว่า “มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ...” เท่ากับว่า พระราชกำหนดฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ประกอบมาตรา ๓๓๕ (๑) กำหนดไว้แล้ว

ประเด็นที่สอง ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงไทยธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวเป็นประกาศของฝ่ายบริหาร ที่มีได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ จึงไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ทั้งนี้ ตามแนวคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าประกาศ กระทรวงการคลัง เรื่อง ให้ความเห็นชอบโครงการรวมกิจการระหว่างธนาคารสหธนาคาร จำกัด (มหาชน) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) และบริษัทเงินทุน ๑๒ บริษัท ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ หรือไม่อีก

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า

๑. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. ๒๕๐๕ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๑ ที่เพิ่มความเข้มมาตรา ๓ ทวิ ไม่ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙
๒. ประกาศกระทรวงการคลังดังกล่าวมิได้ออกโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติไม่เป็นบทบัญญัติ แห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ที่จะพิจารณาวินิจฉัย

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายประเสริฐ นาสกุล นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมนวณิช นายฉันทน์ จันทร์ปาน นายมงคล สระแก้ว นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีร์พงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ และนายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๒ ก วันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๕

ย่อโดย นายนริศ มีสมบุญ
กลุ่มงานคดี ๘